

pomagati drugače, kakor da duhovnike češke narodnosti pošiljajo v nemške kraje. Ker ni bilo mogoče, v petek dne 22. aprila »Volku« odgovoriti, se mu bo odgovorilo v prihodnji seji. Tudi »Volk« je grozil z razpadom Avstrije, če se Nemcem ne dajo vse predprave, katere si želijo nad drugimi narodnostmi. V vsaki drugi državi bi takim sovražnikom lastne domovine takoj pokazali pot v — ječo; le pri nas v Avstriji se trpi, da smejo hujskati ljudstvo celo proti cesarski rodovini!

Tako se je dunajski dr. Mayreder v zbornici spodtikal nad tem, da je poslanstvo prškega mesta povabilo oni dan presvetlega cesarja, naj skozi nekaj časa vsako leto prebiva tudi v zlati Pragi, pa naj pošlje člana iz cesarske rodovine, da stalno prebiva med češkim ljudstvom. Cesar je slednje obljubil, in takoj je imenovan Mayreder napadal Čehe, rekoč, da si ud cesarske hiše še varen ne bo svojega življenja, če hoče prebivati v Pragi.

Ob koncu seje se je prebral predlog dr. Gregoreca, Šukljeta in Barvinskega, v katerem se zahteva z ozirom na to, da mnogi narodi v Avstriji še zdaj ne uživajo enakopravnosti v šoli in v uradu, akoravno bi se bilo to moralo že pred 30 leti vpeljati, odkar imamo glasoviti § 19 osnovnih državnih postav: naj vlada potrebno ukrene, da se postavnim potom zagotovi jezikovna enakopravnost. V sredo — 26. aprila — je prišel ta predlog in še mnogo drugih enakih predlogov v razpravo.

Za divjo silo — navadno pogin!

Kakor je čitatelj »Slov. Gospodarja« iz člankov »Naš politični položaj« znano, združili so se grobokopi naše Avstrije: židje, liberalci, framasoni, socijalni demokratje in nacionalci v žalostno pobratimstvo. Govorili smo takrat le o nemških in madjarskih nacionalcih, toda zato, da članek ni postal predolg. Pa tudi avstrijskemu jugu ne manjka ljudij take vrste, to so laški nacionalci; povsem so nemškim podobni. Voditelji vsaki stranki posebej in vsem skupaj pa so židje, le nemškim nacionalcem načeljuje znana krščena šestorica z Wolfom in Schönererjem, sicer pa hodijo z onimi in pod višjim komandom židovskim. Ta združena sodrga je postala za Avstrijo strah, ne le ker je silno močna sovražnica, ki jo hoče ugonobiti, ampak tudi zato, ker se poslužuje sile, telesne sile, kadar Slovani ali verni katoličani kaj storimo, česar ona ne vidi prav rada. Evo nekoliko primerov!

Dve leti bode, odkar je divja sodrga

Po smrti Tomaža Ignacija barona Mauerburga mlajšega l. 1893. dobil je Karol Ferdinand baron Schoffman, kot varuh Mauerburgovih maloletnih otrok z branečko grajščino tudi Cven v oskrbovanje.

V njegovi dobi zadela je gradič velika nesreča. Leta 1704. meseca februarja prihruli so namreč divji Kruci na Mursko polje ter so več ali manj oropali vse vasi ljutomerske župnije. Tudi gospodarjem na Cvenu so odgnali 50 konj, 76 goved in 100 svinj ter vzeli 40 rojev, potem svinjskega mesa, slanine in zabele za 170 gld., 142 korcev raznega zrnja, 11 veder vina, oblačila, platno, blazin preje za 360 gld., vozov in vozne oprave, orodja in pohištva za 387 gld. Ker so nekateri Schoffmanovi podložniki hoteli Cvengradič ubraniti z orožjem, razkačilo je to divjake tako, da so grad do čistega oropali in napravili škode za 11.500 gld. Potem so ga še užgali in razdžali.

Precej časa so še potem iz razvalin strlele nekatere okajene stene, a ker se za pogorišče nikdo ni zmenil, zginoli so po letih zadnji ostanki nekdanjega Cvengradiča.

(Konec prih.)

Smešnica. Bolan prijatelj: »Ajs — kako pa da si mi vodo pogrela?« — Postrežnica: »Saj je zapisano na steklenici, da zdravnik to vodo gorko priporoča!«

razbijala in kričala v Piranu v Istri, ker zraven laškega napisa na izveski c. kr. sodišča ni hotela trpeti slovenskih besed, katere je naš narod zahteval. Vlada je izvesko umaknila, zmagala je divja sila.

Lani je bil v mestni zastop tržaski voljen znani slovenski rodoljub g. Nabergoj; volitev je bila neovržna, kajti protestirala ni niti jedna živa duša italijanska. Toda volitev g. Nabergoja ni se potrdila, ker divji sodrgi ni bila všeč. Vlada se je začetkoma udala, zmagala je divja sila.

Kaj je bila lanska obstrukcija ali zavlačevanje vsakega dela v državni zbornici? Druhal je hotela večini, ki se je bila sestavila, zabraniti delo; zato je razbijala in šla celo do noža. Vlada se je jej udala, zmagala je divja sila.

Vojaške godbe si od lani sem nikjer ne upajo več igrati cesarske pesmi, ker druhal zbesni, če jo zasliši. Vlada se jej udaja, zmagovalka je divja sila.

V letošnjem postu bi se imele pri Sv. Jakobu v Trstu vršiti slovenske postne pridige; prebivalci fare so po večini Slovenci. Ali druhal je šla k škofu razbijat in grozit, da doživi kaj hujega, ako slovenskih propovedij ne ustavi takoj, in ako bi se še kdaj predznil, kaj takega odrediti. Tukaj bi imela nastopiti vlada, da brani državljanom, ki plačujejo davek, njih pravice, ali vlada tega ni storila, mirno je gledala, in zmagala je divja sila.

Po veliki noči bi se bil imel v Trstu obhajati sv. misijon; propovedovalo bi se italijanski in slovenski. Ali že med prvima propovedima, ki sta bili italijanski, razbijala je druhal okoli cerkve in celo v njej takó silovito in grozno, da verniki življenja niso bili varni; zato je škof sv. misijon opustil. Vlada bi naj bila pokazala, kdo da je, v državi še gospod, ali tega ni storila, in zmagala je zopet divja sila.

Mislimo, da je dosti; našli bi se lahko več. Sklepajmo! Države so za to na svetu, da se v človeštvu vzdržuje red, ki je prvi pogoj in podlaga življenja, ne pa, da ljudje, vzlasti kmetje in mali obrtniki lahko plačujejo davke. In država je močna, dokler ta potreben red, in sicer na podlagi pravičnosti, po svoji vladi vzdržuje. Kadar je pa za to preslaba, ali če ji do pravičnega reda ni mar, tedaj je nje usoda tudi že določena; in ta usoda je nje pogin. Tako uči zgodovina šestih tisoč let, tako pa tudi govori zdrava pamet. Pogin čaka torej tudi našo milo Avstrijo tako gotovo, kakor je Bog nad njo, če se o pravem času ne prerodi; upajmo, da še ni prepozno!

Vojska v Ameriki.

Ves svet se silno zanima za vojsko, ki se je zadnje dni vnela v Ameriki med Španijo in Zjedinjenimi državami. Zato naj tudi naši čitatelji o njej izvedo nekaj več.

Amerika sestaja iz dveh delov, iz Severne in Južne. Skoro polovico Severne Amerike zavzemajo Zjedinjene države, ki so pa v resnici jedna država, blizu tako velika, kakor vsa Evropa. Prebivalci so do malega ostanka rudečeokožnih Indijanov Evropeci, ki so šli na ono stran zemlje iskat sreče; največ jih je Angležev; veroizpovedanj so raznih, ali vere je tamkaj najti malo, pa tudi malo srca; framasonov vse mrgoli; najbolj se časti denar, katerega pa ima država nakopičenega, da je groza. Kako bi pa tudi ne; pšenice in ječmena prideluje se 3krat toliko, kakor v naši avstrijsko-ogerski državi, ovsa 4krat, koruze pa 11krat toliko; svinj redijo 4krat toliko, premoga izkopljejo 6krat, železa pa 10krat toliko kakor pri nas. Prebivalcev se šteje v naši državi 43 milijonov, v Zveznih državah 68 milijonov; če se imenovani pridelki že pri nas izvažajo na debelo, kolik je izvoz torej v Zveznih državah! Saj ga mi sami prehudo čutimo. In izvoz je denar. Zraven tega, koliko rude zlahtne in nezlahtne se izkoplje v Zveznih državah dan na dan?

Med Severno in Južno Ameriko nahaja se mnogo večjih in manjših jako lepih in rodovitnih otokov, ki so razven jednega lastnina Špancev in Angležev; najlepši in največji so španski, med njimi sta zopet najimenitniša Kuba in Portoriko. Prvi je večji in neposredno prav radi njega je nastala vojska. Meri 5krat toliko kakor dežela španska in ima na 1.700.000 prebivalcev, nekaj nad polovico je belokožcev, ostali so zamorci, vseljeni iz Afrike, da služijo kot delavci. Svet je silno rodovit in obsajen večidel s cukrovno trstiko in tobakom. Zato se tam tudi skoro vse peča s pridelovanjem sladkorja, ruma, ki se pripravlja s sladkorjem vred, in s pridelovanjem tobaka in proizvodnjem cigar. Sladkorja se je leta 1895. naredilo čez 100 milijonov metr. centov, ruma čez 70.000 hektolitrov, tobaka in sicer najfinejšega pa se dobiva na leto povprek po 280.000 metr. centov. Vrh tega nahaja se na otoku 138 rudokopov za železo, 88 na mangan in 53 na baker. Sladkorja pokupljajo skoro vsega Zjedinjene države, tobaka čez polovico, in tudi ruma in rude se do malega vse v inozemstvo proda. Otok Portoriko je desetkrat manjši in ima iste pridelke kakor Kuba.

Za Španijo sta imenovana otoka tolikega pomena, da bi ob sedanjih razmerah brez njih ne mogla obstati. Španija je bila nekdanj rodovitna in bogata dežela, a to je bilo pred odkritjem Amerike. Ko so pa Špancev neizčrpni denarni viri ameriški prišli v roke, so začeli razkošno živeti in lenobo pasti; vsled tega je deželi rodovitnost minola, država je od dne do dne bolj slabela, izgubila nekdanja ameriška posestva do malega in postala revna.

Zjedinjene države že od nekdanj merijo na imenovana otoka ter ju hočejo Špancev uzeti, in sicer zgolj iz lakomnosti. V prvi vrsti se seveda gre za Kubo; če je Kuba padla, se tudi Portoriko ne da več obdržati. Ali Američani se doslej za Kubo niso pote govali v očitni vojski s Španci, ampak prebivalce otoške so ščuli, da se uprejo evropskim gospodarjem. Ko bi se rešili teh, bi jih pa podjarmile Zjedinjene države. Že leta 1812. so se uprli zamorci španski nadoblasti, in v tej uporni vojski je padlo 10.000 zamorcev. Ne dolgo potem so se uprli belokožci; od tega časa nadalje pa ni minulo skoro nobeno leto, da se ne bi bil pojavil upor na tem ali onem delu kubanskega otoka. Med tem se je na Kubo priseljevalo vedno več Američanov, ki so s svetom in dejanjem podpirali ustase, poleg tega pa je iz Zveznih držav samih neprestano dohajala vsakovrstna pomoč. Zadnji veliki upor, ki je stal Španijo 70.000 mož in 150 milijonov gld., je trajal od leta 1868-78. Tudi sedanji upor, po katerem je prišlo do vojske, trajal je že četrto leto. Američani pravijo, da ne morejo prenašati, kako brezsrčno Španci s prebivalci Kube postopajo, ter da hočejo nesrečnemu narodu iz golega človekoljubja pripomoči do samostalnosti. Seveda je to laž, a Kubanci se le dadó slepiti, in tudi prebivalci Portorika so že za upor pripravljeni.

Kdo utegne zmagati? Glavno nalogo bode v tej vojni igrala mornarica. Z ozirom na to-le sta sicer obe državi približno jednako močni, ali osobje mornariško, ki ga imajo Zvezne države, se pač s španskim še meriti ne sme. Nadalje ima Španija okoli pol milijona dobro izurjenega vojaštva, dočim Zvezne države vojaštva sploh nimajo; sedaj nabirajo prostovoljce, ali koliko taki zaležejo, se je videlo v grško-turški vojski. 150.000 mož ima Španija že sedaj na Kubi; ti so tamkaj že več let in kakor doma. »Kako pa, da upornih Kubancev le niso mogli ustrahovati?« utegne se čitatelj prašati. To dela Zveznih držav denar, ki ga ni konca. In prav tega se je bati najbolje. Američani ne bodo nikdar hoteli skleniti miru, dokler niso zmagali, in Španci, dasi še tako pogumni, dolge vojske ne bodo mogli zdržati. Že sedaj jemljejo na posodo in sicer na druge otoke, ki je upnikom zastavljajo. Oj ta denar! In če Španci zmagajo? To jim ne bode mnogo pomagalo,